

Podręczniki Prawnicze

Materialne prawo administracyjne

Zbigniew Leoński

9. wydanie

C. H. Beck

PODRĘCZNIKI PRAWNICZE

† Zbigniew Leoński • Materialne prawo administracyjne

W sprzedaży:

Z. Leoński

SAMORZĄD TERYTORIALNY W RP, wyd. 5

Podręczniki Prawnicze

T. Maciejewski

HISTORIA ADMINISTRACJI, wyd. 2

Skrypty Becka

M. Stepaniuk

**PRAWO ADMINISTRACYJNE MATERIALNE. Testy, pytania
i odpowiedzi**

Testy Aplikacyjne

PRAWO ADMINISTRACYJNE. Tom I–II, wyd. 3

Zbiory Przepisów

P. Gołaszewski

**POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE
I SĄDOWOADMINISTRACYJNE**

Plansze Becka

M. Wierzbowski (red.)

**POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE – OGÓLNE, PODATKOWE,
EGZEKUCYJNE I PRZED SĄDAMI ADMINISTRACYJNYMI**

Podręczniki Prawnicze

Z. Kmieciak (red.)

POLSKIE SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

Podręczniki Prawnicze

KPA, EgzAdmU, PostAdmU, AKTY WYKONAWCZE, wyd. 4

Edycja Sądowa

KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO, wyd. 22

Teksty Ustaw Becka

KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO, wyd. 16

Twoje Prawo

 www.edukacjaprawnicza.pl

Legalis
System Informacji Prawnej

www.sklep.beck.pl

Materialne prawo administracyjne

† **Zbigniew Leoński**

profesor zw. dr hab. nauk prawnych

9. wydanie
uzupełnione i zaktualizowane

WYDAWNICTWO C. H. BECK
WARSZAWA 2009

Redakcja: Katarzyna Iwaniuk

Aktualizację dziewiątego wydania opracowali:

<i>Zbigniew Janku:</i>	rozd. XI
<i>Bartosz Kołaczkowski:</i>	rozd. VI i X
<i>Marek Szewczyk:</i>	rozd. I i V, indeks rzeczowy
<i>Michał Waligórski:</i>	rozd. VII, VIII i IX
<i>Krzysztof Wojtczak:</i>	rozd. II, III i IV

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2009**

Wydawnictwo C.H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: TiM-Print, Warszawa
Druk i oprawa: INTERDRUK, Warszawa

ISBN 978-83-255-0416-8

Przedmowa

Materialne prawo administracyjne należy do dziedzin, które szybko tracą aktualność. Wśród przyczyn tego zjawiska wymienić należy w szczególności zmieniające się stosunki społeczne, które to prawo reguluje, a ponadto konieczność dostosowywania tego prawa do standardów, jakie wyznaczają Polsce umowy międzynarodowe i prawo Unii Europejskiej. W konsekwencji dezaktualizacji uległo ósme wydanie podręcznika z 2006 r.

Będąc uczniami Profesora *Zbigniewa Leońskiego*, nieżyjącego już wybitnego polskiego uczonego, uznaliśmy za swój obowiązek dokonać aktualizacji tego dzieła, by mogło ono w dalszym ciągu służyć nowym pokoleniom studentów oraz pracownikom administracji publicznej.

Poznań, wrzesień 2009 r.

Prof. dr hab. Zbigniew Janku

Spis treści

	Str.	Nb.
Przedmowa	V	
Wykaz skrótów	XI	
Wykaz podstawowej literatury.....	XV	
Rozdział I. Materialne prawo administracyjne (pojęcie, zakres, dziedziny)	1	
§ 1. Znaczenie problemu.....	1	1
§ 2. Wyodrębnienie prawa materialnego.....	4	4
§ 3. Typy (rodzaje) norm prawa materialnego	10	11
I. Normy konkretyzowane przez akt administracyjny	10	11a
II. Normy stosowane bezpośrednio (kontrolna rola organów administracyjnych).....	12	13
III. Normy konkretyzowane przez czynności materialnoteczniczne	13	14
§ 4. Granice regulacji.....	14	15
§ 5. Działy prawa materialnego.....	16	18
I. Wolności obywatelskie i prawa człowieka	17	19
II. Status prawny jednostki	18	20
III. Wolne zawody.....	19	21
IV. Funkcje policyjne.....	20	22
V. Reglamentacja działalności gospodarczej.....	21	23
VI. Ingerencja administracyjna w sferę własności nieruchomości	22	24
VII. Rzeczy publiczne	23	25
VIII. Strefy specjalne.....	23	26
IX. Ciężary publiczne.....	24	27
X. Administracja świadcząca – pomoc społeczna i zabezpieczenie społeczne.....	25	28
Rozdział II. Administracyjnoprawna reglamentacja niektórych wolności (swobód) jednostki	26	
§ 6. Wprowadzenie.....	26	29
§ 7. Prawo zrzeszania się – stowarzyszenia	29	32
§ 8. Zgromadzenia	36	46
§ 9. Reglamentacja w dziedzinie publicznego przekazywania informacji a wolność słowa	41	58
§ 10. Prawo do ochrony danych osobowych i jego publicznoprawne ograniczenia	47	66
§ 11. Dostęp do informacji publicznej.....	50	69

	Str.	Nb.
Rozdział III. Administracyjnoprawny status jednostki	53	
§ 12. Wprowadzenie do tematu	53	70
§ 13. Obywatelstwo polskie – repatrianci	55	71
§ 14. Cudzoziemcy.....	59	76
§ 15. Dowody osobiste	72	85
I. Uwagi ogólne.....	72	85
II. Dowody osobiste.....	73	86
§ 16. Ewidencja ludności.....	74	87
§ 17. Akta stanu cywilnego.....	78	94
§ 18. Powszechny obowiązek obrony	84	105
I. Zakres podmiotowy	85	106
II. Zakres przedmiotowy.....	86	108
III. Szczególne obowiązki i uprawnienia.....	88	111
§ 19. Ordery i odznaczenia	89	112
Rozdział IV. Administracyjnoprawna reglamentacja tzw. wolnych zawodów ...	91	
§ 20. Znaczenie problemu – wyodrębnienie wolnych zawodów	91	113
§ 21. Zawody prawnicze.....	98	121
§ 22. Zawody medyczne i podobne.....	102	127
I. Lekarze.....	103	129
II. Weterynarze	105	130
III. Dentyści	105	131
IV. Pielęgniarki i położne	106	132
V. Farmaceuci.....	106	133
VI. Psychologowie	107	134
§ 23. Zawody techniczne.....	108	135
§ 24. Zawód biegłego rewidenta, doradcy podatkowego i rzecznika patentowego.....	111	141
Rozdział V. Reglamentacja publicznoprawna a sfera praw rzeczowych	114	
§ 25. Wprowadzenie	114	143
§ 26. Miejscowe i wojewódzkie plany zagospodarowania przestrzennego, planowanie na szczeblu krajowym oraz lokalizacja inwestycji celu publicznego i ustalanie warunków zabudowy	116	145
§ 27. Podstawowe instytucje ustawy – Prawo budowlane	123	157
§ 28. Wywłaszczanie nieruchomości.....	133	174
Rozdział VI. Korzystanie z rzeczy powszechnego użytku	139	
§ 29. Wprowadzenie do rozważań.....	139	183
§ 30. Reglamentacja administracyjnoprawna korzystania z rzeczy powszech- nego użytku	141	184
I. Korzystanie z dróg publicznych.....	141	184
II. Korzystanie z wód.....	152	202
§ 31. Korzystanie z zakładów publicznych.....	158	211
I. Placówki oświatowe.....	160	213
II. Szkoły wyższe.....	161	214

	Str.	Nb.
III. Zakłady opieki zdrowotnej	162	215
IV. Biblioteki.....	163	216
V. Muzea.....	164	217
Rozdział VII. Problematyka administracyjnoprawna tzw. stref specjalnych...	165	
§ 32. Uwagi wstępne	165	218
§ 33. Strefy specjalne związane z ochroną granic państwa	167	220
§ 34. Strefy ekonomiczne	172	227
§ 35. Strefy specjalne służące ochronie środowiska	174	233
I. Prawo ochrony środowiska i Prawo wodne	175	234
II. Ustawa o ochronie przyrody	175	235
III. Inne ustawy	177	239
§ 36. Strefy specjalne związane z ochroną byłych hitlerowskich obozów zagłady	178	240
Rozdział VIII. Reglamentacja administracyjnoprawna działalności gospodarczej	181	
§ 37. Uwarunkowania ustrojowe	181	241
§ 38. Nowe rozwiązania zawarte w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej	187	250
§ 39. Zasada wolności gospodarczej i inne zasady ogólne	188	251
§ 40. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej i wpis do rejestru działalności regulowanej	194	260
§ 41. Kontrola przedsiębiorcy	196	263
§ 42. Koncesje i zezwolenia jako formy reglamentacji gospodarczej	197	264
Rozdział IX. Świadczenia osobiste i rzeczowe jako rodzaj ciężarów publicznych	201	
§ 43. Wprowadzenie do tematu	201	267
§ 44. Świadczenia na rzecz obrony państwa.....	202	269
§ 45. Świadczenia w przypadku klęsk żywiołowych.....	206	276
Rozdział X. Działanie administracji publicznej w stanach zagrożenia – policja administracyjna	210	
§ 46. Uwagi wstępne	210	283
§ 47. Policja administracyjna	210	284
§ 48. Stany nadzwyczajne	217	294
§ 49. Administracyjnoprawne formy zwalczania chorób zakaźnych i zakażeń	222	298
Rozdział XI. Pomoc społeczna jako forma administracji świadczącej	228	
§ 50. Zagadnienia ogólne	228	306
§ 51. Podstawowe formy pomocy społecznej	231	310
§ 52. Formy pomocy społecznej (zabezpieczenia społecznego) przewidziane w przepisach odrębnych.....	239	318
Indeks rzeczowy	247	

Wykaz skrótów

1. Akty normatywne

AutostPłatneU	ustawa z 27.10.1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2571 ze zm.)
BezpImpMU	ustawa z 20.3.2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. Nr 62, poz. 504)
ChorZU	ustawa z 5.12.2008 r. o chorobach zakaźnych i zakażeniach (Dz.U. Nr 234, poz. 1570 ze zm.)
CudzZU	ustawa z 13.6.2003 r. o cudzoziemcach (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694 ze zm.)
DostInfPublU	ustawa z 6.9.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.)
DrPublU	ustawa z 21.3.1985 r. o drogach publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115 ze zm.)
DziałKultU	ustawa z 25.10.1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 ze zm.)
EwidLU	ustawa z 10.4.1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 993 ze zm.)
GospNierU	ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.)
GrPańU	ustawa z 12.10.1990 r. o ochronie granicy państwowej (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 12, poz. 67)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
KomSEgzU	ustawa z 29.8.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.)
KPA	ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.)
KRO	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 ze zm.)
KrRejsSU	ustawa z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.)
ObMorU	ustawa z 21.3.1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1502 ze zm.)
ObPolU	ustawa z 15.2.1962 r. o obywatelstwie polskim (tekst jedn. Dz.U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353 ze zm.)

ObrRPU	ustawa z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 ze zm.)
OchInfNU	ustawa z 22.1.2001 r. o ochronie informacji niejawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631)
OchrDU	ustawa z 29.8.1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.)
OchPrzyrU	ustawa z 16.4.2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880 ze zm.)
OrdU	ustawa z 16.10.1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz.U. Nr 90, poz. 450 ze zm.)
PaszpU	ustawa z 13.7.2006 r. o dokumentach paszportowych (Dz.U. Nr 143, poz. 1027 ze zm.)
PoIU	ustawa z 6.4.1990 r. o Policji (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 ze zm.)
PomSpU	ustawa z 12.3.2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.)
PrAdw	ustawa z 26.5.1982 r. – Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058 ze zm.)
PrASC	ustawa z 29.9.1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688)
PrBud	ustawa z 7.7.1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 ze zm.)
PrGosp	<i>ustawa z 19.11.1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.)</i>
PrNot	ustawa z 14.2.1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.)
PrOchrŚrod	ustawa z 27.4.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.)
PrPras	ustawa z 26.1.1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.)
PrRDrog	ustawa z 20.6.1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 ze zm.)
PrStow	ustawa z 7.4.1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.)
PrSzkoInWyż.....	ustawa z 27.7.2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.)
PrWod	ustawa z 18.7.2001 r. – Prawo wodne (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.)
PrZgrom	ustawa z 5.7.1990 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. Nr 51, poz. 297 ze zm.)
RadPrU	ustawa z 6.7.1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059 ze zm.)
RepU.....	ustawa z 9.11.2000 r. o repatriacji (tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532 ze zm.)
RTVU	ustawa z 29.12.1992 r. o radiofonii i telewizji (tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2531 ze zm.)

SamGminU.....	ustawa z 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.)
StEkonU	ustawa z 20.10.1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 42, poz. 247 ze zm.)
StanWojennyU	ustawa z 29.8.2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 156, poz. 1301 ze zm.)
StanWyjątu	ustawa z 21.6.2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz.U. Nr 113, poz. 985 ze zm.)
SwobGospU	ustawa z 2.7.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.)
WolontU	ustawa z 24.4.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96, poz. 873 ze zm.)
ZagospPrzestrzU	ustawa z 27.3.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717 ze zm.)
Zakwu	ustawa z 22.6.1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 41, poz. 398 ze zm.)
ZakZdrowU	ustawa z 30.8.1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.)
ZawLekU	ustawa z 5.12.1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 136, poz. 857 ze zm.)

2. Czasopisma

AUWr	Acta Universitatis Wratislaviensis
EP	Edukacja Prawnicza
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
MoP	Monitor Prawniczy
ONSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
OSN	Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego (do 1962 r.)
OSNAPiUS	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (zbiór wydawany do 1.7.1994 r.)
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1963 r.)
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK.....	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
Pal.	Palestra
R. Pr.	Radca Prawny
ST	Samorząd Terytorialny
ZN UJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZN WSzZiB.....	Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Bankowości w Poznaniu
ZN WSzZiP	Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Prawa

3. Inne

Dz.U.	Dziennik Ustaw
M.P.	Monitor Polski
Nb.	numer brzegowy
Nr	numer
NSA.....	Naczelny Sąd Administracyjny
post.	postanowienie
SN.....	Sąd Najwyższy
tekst jedn.	tekst jednolity
TK	Trybunał Konstytucyjny
uchw.	uchwała
wyr.	wyrok

Wykaz podstawowej literatury

1. Komentarze

- L. Bar, E. Radziszewski*, Nowy Kodeks budowlany. Komentarz, Warszawa 1995
- S. Biernat, A. Wasilewski*, Ustawa o działalności gospodarczej, Kraków 1997
- J. Chlebny* (red.), Prawo o cudzoziemcach. Komentarz, Warszawa 2006
- J. Grabowski*, Ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Komentarz, Warszawa 1998
- R. Hauser, E. Mzyk, Z. Niewiadomski, M. Rzążewska*, Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym z komentarzem i przepisami wykonawczymi, Warszawa 1995
- Z. Leoński*, Komentarz do ustawy z 7.7.1994 r. – Prawo budowlane, Warszawa 1996
- Z. Leoński, Z. Niewiadomski, M. Waligórski*, Ustawa o działalności gospodarczej z komentarzem, Warszawa–Poznań 1992
- Z. Leoński, K. Wojtczak*, Komentarz do ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, Warszawa–Poznań 1993
- Z. Niewiadomski* (red.), Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Komentarz, Warszawa 2004
- R. Sawuła*, Wychowanie w trzeźwości i przeciwdziałanie alkoholizmowi. Teksty ustawy z komentarzem, orzecnictwem i aktami wykonawczymi, Rzeszów 2003
- I. Skrzydło-Niżnik, G. Zalas*, Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Komentarz – doktryna – orzecznictwo, Kraków 2002
- J. Sobczak*, Prawo prasowe. Komentarz, Poznań 1992
- J. Sobczak*, Ustawa o radiofonii i telewizji. Komentarz, Poznań 1994
- G. Szpor, S. Nitecki, Cz. Martysz*, Komentarz do ustawy o pomocy społecznej, Gdańsk 1999
- E. Ura*, Prawo telekomunikacyjne. Komentarz, Warszawa 2001
- A. Walaszek-Pyziol, W. Pyziol*, Prawo energetyczne. Komentarz, Warszawa 1999
- E. Zarosa*, Ustawa o repatriacji z komentarzem, Bydgoszcz 2002

2. Monografie

- S. Biernat*, Prywatyzacja zadań publicznych. Problematyka prawna, Warszawa–Kraków 1994
- J. Boć, K. Nowacki, E. Samborska-Boć*, Ochrona środowiska, Kolonia 2004
- J. Boć, E. Samborska-Boć*, Ochrona środowiska. Wrocław 1994
- J. Boć*, Obywatel wobec ingerencji współczesnej administracji, Wrocław 1985
- A. Borkowski, A. Chelmoński, M. Guziński* (i in.), Administracyjne prawo gospodarcze, Wrocław 2000
- P. Dobosz*, Administracyjnoprawne instrumenty kształtowania ochrony zabytków, Kraków 1997
- W. Góralczyk*, Zasada kompetencyjności w prawie administracyjnym, Warszawa 1986

- T. Górzyńska*, Prawo do informacji i zasada jawności administracji. Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego, Kraków 1999
- J. Homplewicz*, Tradycyjne a współczesne instytucje prawa szkolnego. Studium z zakresu nauki prawa administracyjnego, Kraków 1985
- J. Grabowski*, Publiczny obrót papierami wartościowymi. Ustrój prawny i procedury, Warszawa 1996
- M. Iwaszkiewicz*, Prawo a gwarancje rozwoju kultury w Polsce, Poznań 1999
- J. Jagielski*, Obywatelstwo polskie. Zagadnienia podstawowe, Warszawa 1918
- K. Jasińska*, Uprawnienia przemysłowe jednostek gospodarki nie uspołecznionej w systemie gospodarki planowej PRL, Poznań 1970
- L. Jastrzębski*, Ochrona prawna przyrody i środowiska w Polsce. Zagadnienia administracyjne, Warszawa 1979
- M. Jaśkowska*, Dostęp do informacji publicznej w świetle orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego, Toruń 2002
- B. Jaworska-Dębska*, Spór wokół modelu polskiej regulacji alkoholowej. Zagadnienia administracyjnoprawne, Łódź 1995
- S. Jędrzejewski*, Nadzór budowlany. Zagadnienia administracyjno-prawne, Poznań 2000
- S. Jędrzejewski*, Proces budowlany. Zagadnienia administracyjno-prawne, Bydgoszcz 1995
- J. Jeżewski*, Administracja pod rządem prawa cywilnego. Z badań porównawczych nauki prawa administracyjnego, Wrocław 1974
- T. Kachniarz, Z. Niewiadomski*, Nowe podstawy prawne zagospodarowania przestrzennego, Warszawa 1994
- D. R. Kijowski*, Pozwolenie w administracji publicznej, Białystok 2000
- C. Kosikowski*, Wolność gospodarcza w prawie polskim, Warszawa 1995
- M. Kulesza*, Administracyjnoprawne uwarunkowania polityki przestrzennej, Warszawa 1987
- T. Kuta*, Pojęcie działań niewładczych, Wrocław 1963
- T. Kuta*, Funkcje współczesnej administracji i sposoby ich realizacji, Wrocław 1992
- T. Kuta*, Administracja usług, Poznań 2000
- Z. Leoński, M. Szewczyk*, Podstawowe instytucje planowania przestrzennego i prawa budowlanego, Poznań 1999
- Z. Leoński, M. Szewczyk*, Zasady prawa budowlanego i zagospodarowania przestrzennego, Bydgoszcz–Poznań 2002
- M. Mucha*, Obowiązki administracji publicznej w sferze dostępu do informacji, Wrocław 2002
- Z. Niewiadomski*, Planowanie przestrzenne w systemie zadań samorządu terytorialnego. Zagadnienia administracyjnoprawne, Warszawa 1994
- Z. Niewiadomski*, Planowanie przestrzenne. Zarys systemu, Warszawa 2002
- J. J. Nowak*, Problemy administracyjne ochrony przyrody, Kraków 1939
- E. Nowińska*, Wyłączenie patentu w prawie polskim, Warszawa–Kraków 1982
- R. Paczuski*, Ochrona zasobów leczniczych środowiska przyrodniczego Rzeczypospolitej Polskiej. Zagadnienia administracyjnoprawne, Warszawa 1960
- R. Paczuski*, Prawo ochrony środowiska, Bydgoszcz 2000
- B. Popowska*, Ochrona prawna podmiotów zagranicznych w świetle ustawodawstwa gospodarczego. Ujęcie publicznoprawne, Poznań 1996
- J. Posłuszny*, Ewolucja administracji świadczącej. Studium administracyjnoprawne, Rzeszów–Przemyśl 2004

- J. P. Pruszyński*, Prawna ochrona zabytków architektury w Polsce, Warszawa 1977
- I. Skrzydło-Niżnik, P. Dobosz*, Prawne problemy procesu inwestycyjno-budowlanego i konserwatorskiego, Kraków 2002
- E. Smoktunowicz*, Prawo zrzeszania się w Polsce, Warszawa 1992
- J. Stelmasiak*, Instytucja strefy ochronnej jako prawny środek ochrony środowiska, Lublin 1986
- M. Szalewska*, Wywłaszczenie nieruchomości, Toruń 2005
- M. Szewczyk*, Nadzór w materialnym prawie administracyjnym. Administracja wobec wolności i innych praw podmiotowych jednostki, Poznań 1995
- P. Szreniawski*, Administracyjnoprawne zagadnienia przeciwdziałania nikotyzmowi, Lublin 2005
- E. Ura*, Prawne zagadnienia ochrony osób i mienia, Rzeszów 1998
- A. Walaszek-Pyziol*, Swoboda działalności gospodarczej. Rozważania z zakresu nauki prawa administracyjnego, Kraków 1994
- A. Walaszek-Pyziol*, Energia i prawo, Warszawa 2002
- M. Waligórski*, Administracyjna regulacja działalności gospodarczej. Problemy prawnej regulacji, Poznań 1998
- M. Waligórski*, Nowe prawo działalności gospodarczej. Podręcznik akademicki, Poznań 2001
- A. Wasilewski*, Administracja wobec prawa własności nieruchomości gruntowych. Studium prawne, Kraków 1972
- A. Wasilewski*, Kodyfikacja prawa administracyjnego. Idea i rzeczywistość, Warszawa 1988
- K. Wojtczak*, Zawód i jego prawna regulacja. Studium z zakresu materialnego prawa administracyjnego, Poznań 1999
- T. Woś*, Wywłaszczenie nieruchomości i ich zwrot, Warszawa 2004
- M. Wyrzykowski*, Pojęcie interesu społecznego w prawie administracyjnym. Praca czytana w r. 1929 na posiedzeniu sekcji studjów nad techniką ustawodawczą Polskiego Instytutu Prawa Administracyjnego im. Kazimierza Wielkiego, Warszawa 1986
- M. Zdyb*, Prawny interes jednostki w sferze materialnego prawa administracyjnego. Studium teoretyczno-prawne, Lublin 1991
- M. Zimmermann*, Wywłaszczenie. Studium z dziedziny prawa publicznego, Lwów 1933

3. Podręczniki

- W. Dawidowicz*, Prawo administracyjne, Warszawa 1987
- Z. Leoński* (red.), Prawo administracyjne materialne, Warszawa 1986–1987
- Z. Leoński* (red.), Węzłowe problemy materialnego prawa administracyjnego, cz. I, Poznań 1998; cz. II, Poznań 2000
- M. Stahl* (red.), Materialne prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady, Warszawa 2002
- J. Szreniawski* (red.), Wybrane zagadnienia materialnego prawa administracyjnego, Lublin 1994
- E. Ura* (red.), Bezpieczeństwo i porządek publiczny – historia, teoria, praktyka, Rzeszów 2003

Rozdział I. Materialne prawo administracyjne

– pojęcie, zakres, dziedziny

Literatura: *W. Dawidowicz*, Prawo administracyjne, Warszawa 1987; *Z. Leoński*, Problematyka wyodrębnienia materialnego prawa administracyjnego, AUWr 1985, Prawo CXLIII; *tenże*, Materialne prawo administracyjne, ZN WSzZiB w Poznaniu 1996, Nr 1; *A. Wasilewski*, Kodyfikacja prawa administracyjnego. Idea i rzeczywistość, Warszawa 1988.

§ 1. Znaczenie problemu

W tradycyjnych podręcznikach prawa administracyjnego nie wyodrębniano prawa materialnego. Zazwyczaj dzielono materie wykładane w podręczniku na **część ogólną i szczegółową**¹ czy też po prostu przedstawiano poszczególne działy prawa administracyjnego odpowiadające resortowemu (przedmiotowemu) układowi tego prawa². W części szczegółowej czy w owych działach prawa administracyjnego przedstawiano nie tylko administracyjne prawo materialne, ale również fragmenty prawa procesowego czy ustrojowego, niekiedy ukazywano też elementy polityki administracyjnej. Takie ujęcie podyktowane było w głównej mierze łatwością przedstawiania materiału. Ustawy z zakresu poszczególnych dziedzin administracji publicznej (Prawo wodne, Prawo budowlane, Prawo górnicze itd.) zawierają wprawdzie normy prawa materialnego, ale także przepisy, które zaliczyć trzeba do prawa procesowego czy ustrojowego prawa administracji. W tzw. części szczegółowej prawa administracyjnego z reguły

1

¹ Charakterystyczne jest to, że pierwsze wydane po II wojnie światowej podręczniki w ogóle tą problematyką się nie zajmują (por. *S. Kasznica*, Polskie prawo administracyjne, Poznań 1946 lub *A. Peretiatkowicz*, Podstawowe pojęcia prawa administracyjnego, 1947). Podręczniki pochodzące natomiast z okresu późniejszego zawierają część ogólną i szczegółową. Por. *M. Jaroszyński*, *M. Zimmermann*, *W. Brzeziński*, Polskie prawo administracyjne. Część ogólna, Warszawa 1956. Części szczegółowe ukazywały się w formie odrębnych zeszytów.

² Na przykład podręcznik *J. Starościała*, Prawo administracyjne, Warszawa 1969 zawiera omówienie „regulacji prawnej wyspecjalizowanych zakresów działania administracji”, ale już opracowanie pod red. *J. Szreniawskiego* nosi tytuł: Wybrane zagadnienia materialnego prawa administracyjnego, Lublin 1994.